

Dierenpolitie(k)

Handhaving van dierenwelzijn. Handhavers komen de verschrikkelijkste zaken tegen.

Ik liep al een tijdje rond met het idee iets voor Dier en Milieu te schrijven over nut en noodzaak van handhaving op dierenwelzijn. In mijn functie als milieuspecialist kom ik regelmatig in aanraking met deze materie. De politieke oprisping om vijfhonderd mensen als dierenpolitie aan te willen stellen was verrassend. Vanwaar deze plotselinge belangstelling voor een onderwerp dat volgens mij altijd wel een beetje in de vergeethoek heeft gezeten? Tegelijk laaide de discussie op om strengere regels te stellen aan brandpreventie in panden waarin dieren worden gehouden, aangewakkerd door het feit dat op jaarbasis veel dieren omkomen door brand. Ook het dierenvervoer kent ondanks recent aangescherpte regels nog wel eens uitwassen.

Dierenpolitie

De verkiezingsbelofte met betrekking tot de aan te stellen dierenpolitie werd al snel afgezwakt. Ik was erg blij met het idee om drieduizend extra agenten aan te stellen, heb er zelfs mijn stemgedrag op aangepast, maar toen ze er rekenkundig wel en ook weer niet bijkwamen, bleek maar weer dat we dit soort politieke beloftes op waarde moeten schatten. Dus we kunnen die eventuele vijfhonderd mensen voor de dierenpolitie niet genereren uit die extra mensen en daarmee is de kans op de komst van extra dierenpolitie uiterst onzeker geworden.

Handhavers dierenwelzijn

De controle op dierenwelzijn wordt in principe voor gezelschapsdieren zoveel mogelijk opgepakt door de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID). Voor de controle en handhaving op dierenhouders, veeteeltbedrijven en dergelijke heeft de Algemene Inspectiedienst (AID), tegenwoordig de nieuwe Voedsel- en Warenautoriteit (nVWA), een aantal mensen in dienst. Deze mensen voeren een vaak moeilijke taak uit. Als de gelegenheid zich voordoet, spring ik als "sterke arm" met een beetje verstand van dierenhouderij graag bij.

Puppie-politie

Ik vond het dan ook van weinig respect en ingetogenheid getuigen dat sommige soms hooggeplaatste collega's bij de politie zich laatdunkend uitlieten over toekomstige dierenpolitie met termen als "puppie-politie" of "cavia-cobs". Dat scoort leuk en ik snap best dat men onder druk van diverse "plankzaken" met ernstige misdrijven onaangenaam verrast raakt over zoveel aandacht voor dierenwelzijn, maar de collega's van de LID, nVWA en de

milieumensen van de politie, die zich met veel moed begeven op het pad van de handhaving van dierenwelzijn, verdienen een dergelijke betiteling beslist niet. Vooral de collega's van de nVWA, die moeten optreden op bedrijven, waar het dierenwelzijn ernstig in het gedrang komt, hebben vaak een moeilijke taak en ze verdienen daarom veel respect.

Emotie en agressie

In het verleden is meermaals gebleken dat optreden op een veebedrijf, waar dieren slecht worden behandeld of worden verwaarloosd, veel emotie en agressie kan oproepen. Ook de beslissing om op te treden met maatregelen als inbeslagname en afvoer van vee, terwijl de verwaarlozing ernstig maar niet zeer ernstig is, kan soms leiden tot wonderlijke beslissingen van de rechtelijke macht om de dieren toch weer terug te geven aan de eigenaar, met schadevergoedingen en negatieve persberichten als gevolg. Dergelijk optreden vraagt veel doorzettingsvermogen, vakbekwaamheid en degelijke onderbouwing met beoordeling door meerdere veeartsen, die dan hopelijk tot dezelfde conclusie komen. Verwaarlozing van de veestapel gaat vaak gepaard met andere sociale of emotionele problemen bij de houder van de dieren.

Eerst werden alle dode koeien uit de stal gesleept.

Zaak in de praktijk

Aan de hand van onderstaande zaak wordt geschetst welke omstandigheden kunnen leiden tot dit soort schokkende zaken. Het is zeer van belang dat handhavers op dit gebied veel preventief werk doen om dit soort uitwassen te voorkomen. Op de redactievergadering begreep ik dat het tonen van schokkende foto's soms kan leiden tot reacties van leden. Ik hoop niet dat de bijgevoegde foto's dit effect hebben, ze zijn bedoeld om een goed beeld te geven van de trieste omstandigheden.

Ergens in het noorden van Friesland was enkele jaren geleden een veebedrijf gevestigd, waarvan de eigenaar na de ingrijpende MKZ crisis het contact met de omgeving geleidelijk verloor. Het toegangshek tot de boerderij was permanent afgesloten en alleen sommige toeleveranciers werden onder strenge begeleiding van de boer toegelaten en kwamen niet verder dan de voorkant van het bedrijf. De ligboxenstal was afgesloten met kettingsloten, volgens de omwonenden zou de boer gezegd hebben dat hij zeer kostbaar vee bezat, dat erg vatbaar was voor besmetting met veeziektes. Na verloop van tijd werd geen melk meer afgevoerd en het bedrijf en het gezin raakten steeds meer in een isolement. Een aantal mensen die over het hek waren geklommen om te proberen contact te krijgen, werden getraakteerd op een scheldkanonnade en bedreiging, waarna ze weer vertrokken.

Onderzoek

Uiteindelijk kwam bij een zeer actieve AID-er een melding binnen, dat het op het bedrijf vermoedelijk niet pluis was. De AID-er onderzocht de zaak en toen bleek dat de melk niet meer door de zuivelfabriek werd opgehaald vanwege een zich herhalend veel te hoog cel- en kiemgetal van de afgeleverde melk. Ook bleek dat de Rendac (kadaververwerking) in het verleden relatief veel dood vee had afgehaald, maar al meer dan een jaar niet meer in actie kwam vanwege betalingsachterstanden van de betreffende veehouder.

Ernstige situatie

Dit was voor de AID-er genoeg reden om met spoed dit bedrijf te controleren. Hij liet zich niet door de betreffende boer wegsturen, liet zich ondersteunen door politie en uiteindelijk gingen de staldeuren open. Wat wij daar aantroffen is eigenlijk niet te beschrijven. Hoewel de geur die rond de stal hing eigenlijk al genoeg voorspelde, trof hij naar zijn eigen woorden een van de meest ernstige situaties aan die hij in zijn carrière op dit gebied had aanschouwd. En dat waren er een behoorlijk aantal. Tussen de zeventig broodmagere en meest zieke koeien lagen ongeveer vijftien dode koeien, die al

in redelijke staat van ontbinding waren. Er lag geen voer meer voor de koeien op wat stro na. Op het bedrijf was ook bijna geen ruwvoer meer aanwezig. Inspectie achter de stal leverde nog een aantal gedeeltelijk begraven kadavers op van koeien en kalveren. Alleen de schapen in het weiland waren op enkele uitzonderingen na in redelijk conditie en ook het paard en de geiten in de stal direct achter de woning maakten het gelukkig nog goed.

De man bleek vrij ernstig overspannen te zijn en werd door de politie aangehouden. De echtgenote van de man had zich bewust niet meer met de zaak bemoeid, tegen beter weten in. De kinderen wilden de stal niet meer in vanwege de stank. Eerst werden alle dode koeien uit de stal gesleept.

De AID, tegenwoordig de nieuwe Voedsel- en Warenautoriteit (nVWA) (foto: PDM)

Tussen de zeventig broodmagere en meest zieke koeien lagen ongeveer vijftien dode koeien, die al in redelijke staat van ontbinding waren.

Of het nou gaat over een verwaarloosde veestapel of een slecht behandeld hondje, we mogen van handhavend Nederland verwachten dat ook op dit vlak kordaat wordt opgetreden.

Aan de hand van het aantal schedels kon worden vastgesteld dat hier in het verleden een groot aantal runderen en een aantal kalveren en schapen en geiten waren begraven.

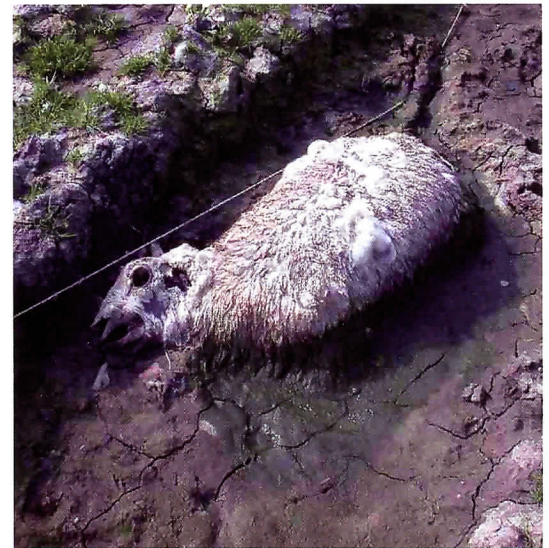
Alle nog levende vee werd direct bijgevoerd en vervolgens afgevoerd naar een opvangadres. De koeien bleken sterk vermagerd te zijn en leden massaal aan ernstige vormen van mastitis, klauwontsteking en andere kwalen. Ik heb in die stal geen enkel gezond dier mogen aanschouwen.

Begraven kadavers

De dagen na de ontruiming werd in een gedempte sloot achter de stal door ons onderzoek gedaan naar begraven kadavers met behulp van een kraan. Hier werden vele restanten aangetroffen en aan de hand van het aantal schedels kon worden vastgesteld dat hier in het verleden een groot aantal runderen en een aantal kalveren en schapen en geiten waren begraven.

Samenwerken

Samen met de gemeente werd een hulptraject ingezet voor dit gezin. Bij een latere zitting is de man veroordeeld tot een voorwaardelijke straf met een lange proeftijd. Een verbod op het houden van vee werd wel voorgesteld, maar kon kennelijk niet door de rechter worden opgelegd. Enkele maanden later liep al weer nieuw vee in de wei en de mensen van de nVWA hebben met regelmatige controles de zaak sindsdien met heel veel personele inzet onder controle.

bedrijf. De tekenen waren (achteraf) zo duidelijk. Dat schetst maar weer eens hoe belangrijk dit werk is, vooral op het preventieve vlak. Vijfhonderd man dierenpolitie erbij lijkt natuurlijk wel wat overdone, maar het idee om een dergelijk aantal reguliere politiemensen een taakaccent dierenwelzijn met opleiding te geven is uiteraard zeer het overwegen waard en ondertussen al beperkt in gang gezet. Want in samenwerking met de mensen van de nVWA en de LID is nog veel op dit gebied te bereiken. Of het nou gaat over een verwaarloosde veestapel of een slecht behandeld hondje, we mogen van handhavend Nederland verwachten dat ook op dit vlak kordaat wordt opgetreden. Strafrechtelijk optreden is uiteraard niet het enige middel tegen dierenverwaarlozing, het is zelfs in veel gevallen niet zo geschikt. Bestuurlijk optreden in de vorm van herstel van de situatie op kosten van de overtreder werpt steeds vaker zijn vruchten af.

Artikel 36 en 37 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren zijn via artikel 122 van die wet een feit waar voorlopige hechtenis op is toegelaten en bieden dus genoeg mogelijkheden om op te treden.

Kwaliteit van een samenleving

Ghandi heeft ooit geschreven: "De mate van beschaving van een volk is te meten aan de mate van respect waarmee men met de dieren omgaat" Ik hoop dat we op dit vlak, uiteraard door samenwerking tussen de diverse instanties, nog voor verbetering kunnen zorgen en dierenleed kunnen voorkomen of stoppen.

Tekst: Gosse Terpstra RMT Friesland

Foto's: Gosse Terpstra en Menne Veenstra

Preventie

Al met al een ingrijpende zaak, die veel emotie en ook schuldgevoelens oproep bij handhavers, veeartsen, voerleveranciers, omwonenden en hulpverleners. Want er had natuurlijk veel eerder ingegrepen kunnen en moeten worden op dit